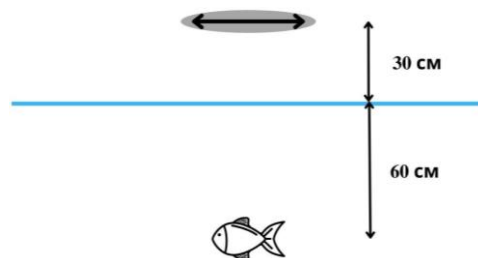

Физика пәні бойынша Республикалық олимпиада
18 сәуір 2022. Сайыстың ұзақтығы: 4 сағат

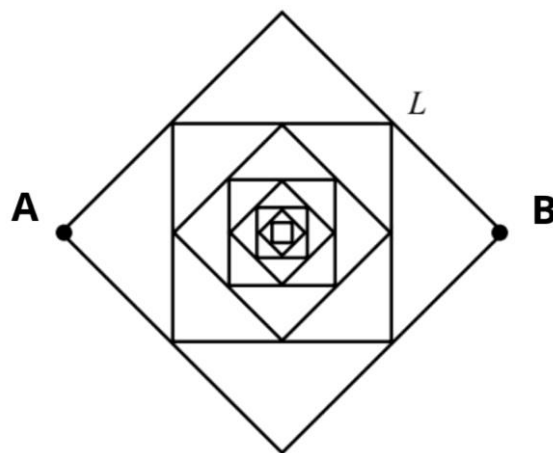
9 сынып, теориялық сайыс (30 ұпай)

Есеп 1 [5 ұпай]. Кішкентай балық су астында 60 см тереңдікте жүзіп жүр және фокустық арақашықтығы 4.5 м болатын жұқа линза арқылы бақыланады. Егер линза су бетінен 30 см биіктікте болса (суретті қараңыз), бақылаушы көріп тұрған балықтың кескіні қайда орналасқан? Балық линзаның оптикалық осінде орналасқан және $n_{\text{ауа}} = 1$, $n_{\text{су}} = 1.33$.

Нұсқау: Сәулелердің шағын бұрыш бойымен қозғалысын қарастырыңыз. Кіші бұрыштар үшін $\text{tg} \alpha \approx \text{sin} \alpha \approx \alpha$ жуықтауын қолданыңыз.

Есеп 2 [6 ұпай]. Зертханада суретте көрсетілгендей фракталдық схема құрастырылды. А және В нүктелері арасындағы тізбектің эквивалентті кедергісін анықтаңыз. Жауапты R , ұзындығы L сымның кедергісі, арқылы өрнектеңіз.

Ескерту: Фрактал - пішіні қайталанатын, бірақ өлшемі шексіз өзгертін құрылым.

Есеп 3 [6 ұпай]. Тәжірибе жүргізу үшін пештің үстіне бастапқы температурасы $T = 0^\circ\text{C}$ толығымен су құйылған үш литрлік ыдыс қыздырылады. Тәжірибе барысында ыдыстың температурасы және қыздыру басталғаннан бергі уақыт өлшенді. Төмендегі кестеде температура аралықтары және ыдысты қыздыруға кеткен уақыт көрсетілген.

0°C – 5°C	40°C – 45°C	80°C – 85°C
51с	89с	331с

1) Жоғарыдағы мәліметтерді пайдалана отырып, орта мен кастрюль арасындағы жылу алмасу $P = \alpha(T - T_0)$ заңына тәуелді екенін көрсетіңіз, мұндағы T – ыдыстың температурасы, ал T_0 – қоршаған ортаның температурасы.

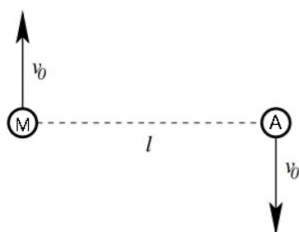

2) α коэффициентін анықтаңыз.

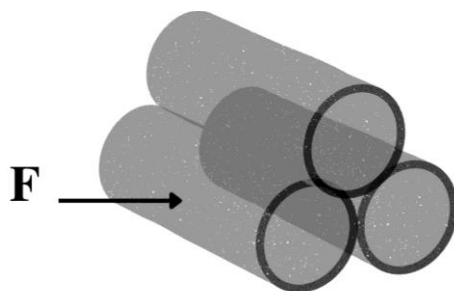
Пештің қуаты мен ортаның температурасы тұрақты, ал ыдыстың жылу сыйымдылығы өте аз екенін ескеріңіз. Судың жылу сыйымдылығы $c_{\text{суды}} = 4200 \frac{\text{Дж}}{\text{кг} \cdot ^\circ\text{C}}$.

Есеп 4 [7 ұпай]. Массалары бірдей m екі астероид Алибек пен Матвей төмендегі суретте көрсетілгендей бастапқы жылдамдықтары v_0 және l қашықтықта орналасқан. Гравитациялық тұрақтыны G белгілі деп есептеңіз.

- а. Қандай жағдайда астероидтар диаметрі l болатын шеңбер орбиталармен қозғалады?
- б. Қандай жағдайда астероидтар тұйық орбиталар бойымен қозғалады?
- в. Астероидтар қозғалған кезде олардың арасындағы ең жақын қашықтық қандай болады?

Есеп 5 [6 ұпай]. Үш бірдей цилиндр суретте көрсетілгендей үшбұрыш тәрізді орналасқан, төменгі екеуі жерде жатыр. Жүйедегі үйкеліс күшін ескермеңіз. Сіз сол жақтағы цилиндрге (оңға қарай бағытталған) күш түсіріп жатырсыз. Үш цилиндр бір-бірімен байланыста болуы үшін жүйеге қандай 1) минималды және 2) максималды үдеу беруге болады?

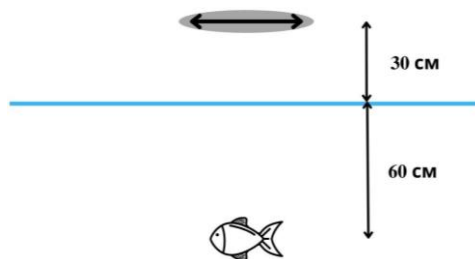

Республиканская олимпиады по физике
18 апреля 2022, продолжительность тура 4 часа

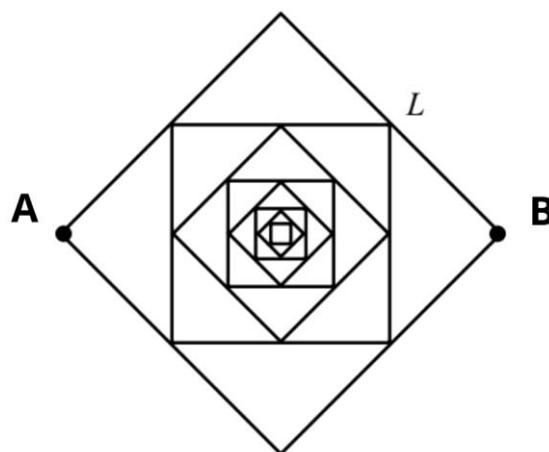
9 класс, теоретический тур (30 баллов)

Задача 1 [5 баллов]. Небольшая рыба находится под водой на глубине 60 см и рассматривается через тонкую собирающую линзу с фокусным расстоянием 4.5 м. Если линза находится на высоте 30 см над поверхностью воды (смотреть рисунок), где находится изображение рыбы, которое видит наблюдатель? Рыба находится на оптической оси линзы и $n_{\text{воздух}} = 1$, $n_{\text{вода}} = 1.33$.

Подсказка: Рассмотрите ход лучей под небольшим углом, используя приближение для малых углов $\text{tg} \alpha \approx \sin \alpha \approx \alpha$.

Задача 2 [6 баллов]. В лаборатории собрали фрактальную схему как показано на рисунке. Определите эквивалентное сопротивление цепи между точками A и B используя только R, сопротивление провода длиной L.

Примечание: Фрактал – это структура, повторяющаяся по форме, но меняющаяся в размерах до бесконечности.

Задача 3 [6 баллов]. Для проведения эксперимента трехлитровую кастрюлю наполненную доверху водой при начальной температуре $T = 0^\circ\text{C}$ поставили на плиту нагреваться. В ходе эксперимента измеряли температуру кастрюли и времени с начала нагрева. В таблице приведены промежутки температуры и времени которое потребовалось для нагрева кастрюли.

0°C – 5°C	40°C – 45°C	80°C – 85°C
51 с	89 с	331 с

1) Используя данные, которые были получены в процессе нагрева, покажите, что теплообмен между средой и кастрюлей зависит по закону $P = \alpha(T - T_0)$, где T – температура кастрюли и T_0 – температура окружающей среды.

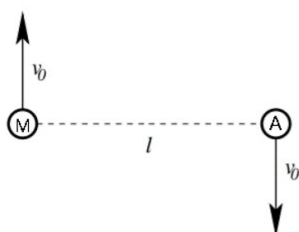

2) Определите коэффициент α .

Считайте, что мощность плиты и температура среды постоянна, а теплоемкость кастрюли пренебрежимо мала. Теплоемкость воды $c_{\text{вода}} = 4200 \frac{\text{Дж}}{\text{кг} \cdot ^\circ\text{C}}$

Задача 4 [7 баллов]. Два астероида Алибек и Матвей одинаковой массы m , находящиеся на расстоянии l , получили начальные скорости v_0 , как показано на рисунке ниже. Считайте гравитационную постоянную G известной.

- При каких условиях астероиды будут двигаться по круговым орбитам диаметром l ?
- При каких условиях астероиды будут двигаться по замкнутым орбитам?
- Какое минимальное расстояние достигается между астероидами при их движении?

Задача 5 [6 баллов]. Три одинаковых цилиндра расположены треугольником, как показано на рисунке, причем два нижних лежат на земле. Трением в системе можно пренебречь. Вы прикладываете силу (направленную вправо) к левому цилиндру. Какое 1) минимальное и 2) максимальное ускорение можно придать системе, чтобы все три цилиндра оставались в контакте друг с другом?

